

Janusz Zdebski

Wszecznicza Świątokrzyńska - Kielce

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR EWELINY SALWIN

SYTUACYJNE I DYSPOZYCYJNE PRZYCZYNY PRZEGRANYCH MECZÓW

NA PRZYKŁADZIE ŻEŃSKIEJ PIŁKI SIATKOWEJ.

Kwestia efektywności działania sportowego interesuje psychologów, szczególnie w kwestii wskazania czynników determinujących odniesienie sukcesu. Natomiast głównym celem recenzowanej rozprawy doktorskiej było określenie psychologicznych przyczyn porażki sportowej na przykładzie piłki siatkowej. Jest to ujęcie oryginalne, gdyż, jak zauważyła Autorka, „większość badań prowadzonych w dziedzinie psychologii sportu dotyczy tego, co zrobić, aby wygrać”.

Czy można przyczyn przegranego meczu tłumaczyć jedynie uwarunkowaniami psychologicznymi w oderwaniu od umiejętności i doświadczenia zawodniczek. Jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż poziom wyszkolenia zespołów staje się coraz bardziej wyrównany, właśnie predyspozycje psychiczne zaczynają odgrywać istotną rolę w sportowej rywalizacji.

Po określeniu celu głównego precyzyjnie wyróżniono cztery cele szczegółowe. Należy podkreślić, iż Autorka dysponowała nagraniami rozegranych meczów, co pozwoliło na opracowanie taksonomii błędów boiskowych. Nasuwa się pytanie o obiektywizm tej oceny, gdyż w pewnych sytuacjach, na przykład, podczas ataku, skuteczność działania zależy od jakości gry rozgrywającego. Wyjaśnienia Autorki pozwalają na akceptację jej sposobu interpretacji, choć należy pamiętać, iż kwestia analizy efektywności gry zawodników jest wciąż w fazie testowania.

Kolejnym krokiem było sformułowanie 14 pytań badawczych, przy czym analizie empirycznej poddano 10 z nich, gdyż w pozostałych przypadkach Autorka nie miała możliwości zebrania niezbędnych informacji. Istotne jest jednak dostrzeżenie wymienionych problemów. Zwrócę tutaj uwagę na

pytanie 2 : W jaki sposób komunikacja werbalna trenera z zawodniczkami w trakcie meczu wiąże się z zachowaniem drużyny oraz wynikiem końcowym ?

Nie neguję istotności pytania, należy jednak pamiętać, iż wyniki zostały opracowane na podstawie zachowań trenerów podczas trzech „czasów”. Przerwa na żądanie wykorzystywana jest również po to, aby zdekoncentrować rywala, który jest „na fali”. Ocena kategorii wypowiedzi trenera, jak słusznie zauważyła Autorka, też może wzbudzać wątpliwości. Dodam, iż niektórzy trenerzy stosują „na czasie” strategię wstrząsową, chcąc w ten sposób zmobilizować zespół lub konkretnego zawodnika.

Pochodną sformułowania 10 pytań badawczych było postawienie 10 hipotez. Chciałbym zgłosić pewne uwagi, traktowane jako głos w dyskusji, do dwóch pierwszych hipotez, które są związane z analizą jakościową zachowania zawodniczek i trenera. Hipoteza H1a „utrata punktu spowodowana błędem własnym zawodniczki obniża jej skuteczność w dalszej części gry” może być rozpatrywana w aspekcie statystycznym. Niekiedy za pierwszym błędem, na przykład, w przyjęciu następuje kolejny i wtedy trener wprowadza zmianę na boisku, w innym przypadku kolejna akcja jest poprawna. Siatkówka jest grą błędów i każdy zawodnik je popełnia. Uwaga do hipotezy drugiej wiąże się ze sformułowaną wyżej opinią dotyczącą drugiego pytania badawczego.

Poza danymi uzyskanymi w rezultacie obserwacji zachowania zawodniczek i trenera Autorka przeprowadziła również badania testowe i kwestionariuszowe zarówno zawodniczek jak i trenerów. Bogata bateria sześciu narzędzi zastosowana w badaniach stworzyła podstawę do wielostronnej charakterystyki zawodniczek.

W sumie poddano badaniom 110 zawodniczek i ośmiu trenerów. Badania przeprowadzono w latach 2016, 2017, 2019 w kilku ośrodkach sportowych. Obserwacje zachowań zawodniczek i trenerów dotyczyły dwóch spotkań.

Uzyskane rezultaty Autorka przedstawiła w rozdziale 7 „Wyniki” (w tekście figuruje jako rozdział 6). Uzyskane dane poddano rzetelnej analizie statystycznej. Poza podstawowymi obliczeniami statystyk opisowych wykorzystano analizy parametryczne oraz nieparametryczne.

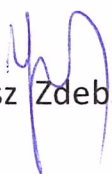
Dzięki przeniesieniu części tabel do Aneksu, rozdział jest przejrzysty i pozwala czytelnikowi na syntetyczne ujęcie wyników. W analizie wyników uwzględniono, między innymi, różnice pomiędzy zawodniczkami z ekstraklasy a zawodniczkami reprezentującymi kluby uczelniane.

Lektura pracy dowiodła również kompetencji Autorki w zakresie piłki siatkowej, co moim zdaniem, było istotne do opracowania postawionego problemu.

Istotnym walorem recenzowanej rozprawy jest próba połączenia rezultatów obserwacji boiskowych z wynikami badań testowych. Jest to trudny ale interesujący kierunek badań, który jak stwierdziła Autorka „uzasadnia konieczność dalszych badań nad dynamiką meczów siatkarskich”.

Przedstawione powyżej argumenty stanowią w mojej ocenie wystarczającą podstawę do stwierdzenia, iż praca Pani mgr Eweliny Salwin w pełni spełnia kryteria stawiane rozprawom doktorskim w zakresie nauk o kulturze fizycznej. Wnioskuje zatem o dopuszczenie Autorki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kraków, dnia 28 lipca 2023 roku

(Janusz Zdebski)